

sie rekonesansu, Aldona Zofia Gerliczówna, walcząca pod pseudonimem „Witold Grażyna“.

A. Gerliczówna była córką Olgierda Gerlicza, właściciela dóbr, majora wojsk rosyjskich, a następnie uczestnika powstania styczniowego. Po jedenaście lat katy w Sybirze umknął O. Gerlicz do Europy i osiadł na Węgrzech, gdzie poprzednio ojciec jego walczył w r. 1848 pod sztandarami generała Bema.

Matka jej, pochodząca z arystokratycznej rodziny (wnuczka dyktatora generała Józefa Chłopickiego) już jako ośmioletnia dziewczynka w roku

Nowe ataki koscielni: Pole walki pod Roosebeke we Flandryi.

(Lit. b pras.)

nowego królestwa Finlandzkiego. Jak wiadomo, za poduszczeniem niemieckim Finlandya przystąpiła do wyboru króla, a z propozycją do objęcia tronu zwróciła się do księcia heskiego, który propozycję przyjął. W ten sposób Niemcy pragnęli zabezpieczyć sobie wpływ na państwo położone w najbliższym sąsiedztwie Petersburga, a tem samem stworzyć sobie rodzaj oka opiekuńczego, którem by pilnowali układu stosunków w sąsiedniej Rosji.

Decyzja księcia Heskiego, który przyjął zaofiarowany mu tron finlandzki z jednej strony, zaś oświadczenie rządu niemieckiego z 12 września w sprawie Karelii Wschodniej i Murmann z drugiej, były to fakty, które wywołały w Finlandyi zupełnie zrozumiałe zainteresowanie, tem żywsze, że kwestya formy rządu i sprawa Karelii Wschodniej są to zagadnienia podstawowe zarówno dawnej, jak i przyszłej polityki „krainy tysiąca jezior“.

Wrażenie jednakże jednego i drugiego faktu zaznaczyło się w szerokich kołach politycznych w bardzo różny sposób.

Zgoda księcia Heskiego na objęcie korony królewskiej Finlandyi, zaofiarowanej mu przez odwołaną delegację, wywołała naogół w sferach burżuazyjnych wrażenie jak najlepsze. Próbnego głosowania pozwalało wnioskować, że w dniu 26 września zostanie księżę wybrany formalnie królem. Opozycję stanowili agrariusze, reprezentujący obóz republikański, nadto nieprzejednanymi wrogami monarchii byli socjaliści finlandzcy, rozgromieni jednakże zupełnie przez „Białą Gwardyę“, i konserwatywne sfery finlandzkiego społeczeństwa. Oni też na tle radykalno społecznem stanowili główną podporę republikanizmu finlandzkiego.

Pozatem kwestya formy rządu miała swój specjalny podkład polityczny. Szło tu mianowicie o walkę dwu wpływów zewnętrznych. Monarchiści, stojący na stanowisku aktywistycznym, uważali, że Finlandya powinna w czasie wojny obecnej wystąpić z bronią w ręku na boku Niemiec, natomiast republikanizm popierany jest przez ententę; zwolenników republiki można też uważać za pasywistów.

Kiedy ostatecznie przyszło do wyboru króla, głosowanie wypadło wprawdzie na korzyść księcia Heskiego, Karola, ale różnica głosów za i przeciw była tak wielka, że księżę do tej chwili nie zgłosił się po objęcie władzy, wiedząc, że większość istotna kraju jest jemu przeciwna.

W ten sposób polityka niemiecka w Finlandyi poniosła zupełną klęskę.

Sprawy polskie w Finlandyi reprezentuje mąż zaufania Rady regencyjnej, p. Józef Ziabicki.

Władze finlandzkie odnoszą się do p. Ziabickiego

Niedoszły król Finlandyi: Karol ks. Heski

w sposób przyjazny, pomagając mu zyczliwie w wykonywaniu opieki nad uchodźcami. Dzięki temu z Finlandyi wróciło za pozwoleniem władz niemieckich do Królestwa bądź na kręsy przez Libawę już sześć partii reemigrantów liczących razem około 1700 osób. Według obliczeń p. Ziabickiego w Finlandyi pozostaje jeszcze około 1000 Polaków, z czego do kraju ma wrócić około 200 osób. Reszta ma pozostać na stałe w Finlandyi. Są to przeważnie rodziny robotnicze.

Przebywający Polacy w Finlandyi traktowani są przez rząd tamtejszy jako obywatele zaprzyjaźnionego państwa. Charakterystycznym dowodem tego stosunku jest fakt, że Polacy otrzymują specjalne kartki żywnościowe, przeznaczone dla cudzoziemców z krajów zaprzyjaźnionych.

Pamięci bohaterki: Matka s. p. Aldony Zofii Gerliczówny, która padła na polu walki

1863 na pobojuwiskach przeciskając się z dzbankiem wina przez oddziały i obozy Moskali, przy pomocy ogromnych nowofinlandzkich psów wyszukiwała rannych. Ona to jeszcze wśród ostatnich strzałów w bitwie pod Koprzywnicą odszukiwała dogorywającego w polu Juliusza hr. Tarnowskiego (brata niedawno zmarłego Stanisława hr. Tarnowskiego) i podając się za jego córeczkę wyprosiła jego ciało od obdzierających trupy Kozaków.

Bohaterstwo matki odżyło w córce, która zginęła w walce za ukochaną Ojczyznę.

Niedoszły król Finlandyi.

Ostatnie tygodnie przyniosły szereg wydarzeń, które zachwiały prawnopanstwem stanowiskiem

Niedoszły król Finlandyi: Widok rynku w Helsingforsie.

(Fot. Bufo)